

munallovskommissionens overvejelser vedrørende de principielle retningslinjer for en ny kommuneinddeling, at der gennem det konkrete arbejde med inddelingsproblemerne har kunnet indhøstes praktiske erfaringer, og kommunernes stilling til inddelingsproblemerne har været af betydning ikke alene for den nærmere udformning af målsætningen for en inddelingsreform, men også for spørgsmålet om den fremgangsmåde, der bør søges anvendt med henblik på virkeliggørelsen af en kommunalreform.

Der er fra alle sider vist interesse for at fremme arbejdet med de frivillige kommunesammenlægninger for dermed at bane vejen for en frivillig tilslutning til en ny kommuneinddeling, og der er grund til at tro, at det ved en fortsættelse af det arbejde, der er sat i gang, skulle være muligt at skabe grundlag for endnu en del kommunesammenlægninger, særlig af sognekommuner indbyrdes. Det kan således nævnes, at der allerede nu i en del kommuner er truffet bestemmelse om gennemførelse af kommunesammenlægning pr. 1. april 1967 eller senere. Men uanset det store antal frivillige kommunesammenlægninger kan man ikke regne med, at en egentlig kommunalreform, hvorved samtlige kommunegrupperes problemer løses, vil kunne gennemføres ad frivillighedens vej på det i dag gældende lovgrundlag.

De gældende regler om ændringer i landets kommunale inddeling, der er optaget i landkommunallovens kap. III, kan således ikke skabe grundlag for en rationel løsning af samtlige kommuneinddelingsproblemer i harmoni med de i „Fyns-undersøgelsen“ skitserede retningslinjer for etablering af nye amtskommuner omfattende såvel sognekommunerne som købstæder m. v. Der er ganske vist ved lov nr. 210 af 4. juni 1965 om ændringer i landkommunalloven skabt mulighed for, at der ved sammenlægning af en købstadkommune med en eller flere sognekommuner kan etableres kommuner, der ligesom Marstal handelsplads hører til amtskommunen, men som i styrelsmæssig og visse andre henseender indtager en stilling, der svarer til købstædernes. Denne særlige „Marstalstatus“ er dog alene tænkt som en midlertidig løsning, der skal gælde, indtil der i forbindelse med en samlet kommunalreform kan gennemføres ensartede regler for styrelsen og tilsynet med landets kommuner.

Ikke alle købstæder — og omegnskommuner — er imidlertid rede til, før retningslinjerne for den nye kommunestruktur er afklaret, at søge sammenlægning på „Marstal-vilkår“. De fleste større omegnskommuner ønsker at afvente folketingets principielle stillingtagen til spørgsmålet om samling

af de administrativt delte bysamfund, og for købstædernes vedkommende er en tilslutning til amtskommunen netop afhængig af, at købstadkommunen samtidig får løst alle eller i hvert fald de væsentligste forstadsproblemer.

Landkommunalloven åbner endvidere mulighed for at sammenlægge sognekommuner med købstæder efter den traditionelle metode, nemlig ved sognekommunens indlemmelse i købstaden, men sådanne indlemmelser betyder — ud over afvigelsen fra principperne i „Fyns-undersøgelsen“ — en meget uheldig forringelse af amtskommunernes befolkningsgrundlag og skattegrundlag. Det er derfor forståeligt, at sammenlægninger på disse vilkår møder voksende modstand i amtskommunerne og fremkalder et ønske om, at fremtidige løsninger af købstadbyernes inddelingsproblemer kun finder sted, for så vidt der samtidig tages stilling til købstædernes og amtskommunernes indbyrdes forhold.

Der kan i den kommende tid forudses vanskeligheder med at få løst kommuneinddelingsproblemerne omkring mange købstæder og endog vanskeligheder ved at imødekomme den interesse, der kan spores hos en del omegnskommuner for en sammenslutning med købstaden. Denne interesse har været særlig udpræget i de tyndere befolkede omegnskommuner, der står over for en kommende hyudvikling med deraf følgende betydelige investeringsbehov, men interessen for en sammenlægning med købstaden skyldes også en erkendelse af, at en kommunesammenlægning alligevel skal finde sted, og at en sammenslutning med købstaden — hvortil de befolkningsmæssige og erhvervsmæssige kontakter er knyttet — må anses for mere formålstjenlig end en sammenlægning til anden side. Det ville være af stor værdi at få banet vejen for sådanne sammenlægninger, fordi en løsning specielt af de hastigt voksende købstadbyers forhold presser sig mere og mere på.

Problemer med fremskaffelsen af de fornødne industri- og erhvervsarealer, som nærmere er belyst i „Vejle-undersøgelsen“, melder sig for et stadigt stigende antal bysamfund. Hvis den udbygning af industrien i provinsen, som har præget udviklingen i de senere år, skal fortsætte i samme takt, er det et spørgsmål, hvor længe det — af hensyn til arealerhvervelser, planlægning og tilrettelæggelse af de kommunale opgaver i det hele taget — kan anses for forsvarligt at udsætte en løsning af inddelingsproblemerne omkring købstæderne. Disse problemer er uddybet i den af Den danske Købstadforening i 1965 offentliggjorte undersøgelse „Købstadkommunernes fremtidige grænser“. Det er imidlertid ikke alene købstad-